

УДК 81-2
ББК 81.2
К49

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Якщо ви, дорогий читачу, сумніваетесь, як сказати українською мовою правильно, якщо хочете висловитись образно, якщо мрієте говорити точно, красиво, гарно та виразно — ця книга для вас. Наочно й детально, схематично, але ґрунтовно, серйозно, проте і з гумором вона допоможе вам удосконалити українське мовлення. А ви ж знаєте, що свою рідну мову треба вивчати все життя.

*Кандидат філологічних наук, доцент кафедри
української мови і прикладної лінгвістики
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
О. М. Сидоренко*

В авторській редакції

Дизайн обкладинки й ілюстрації Павла Мельника-Крисаченка

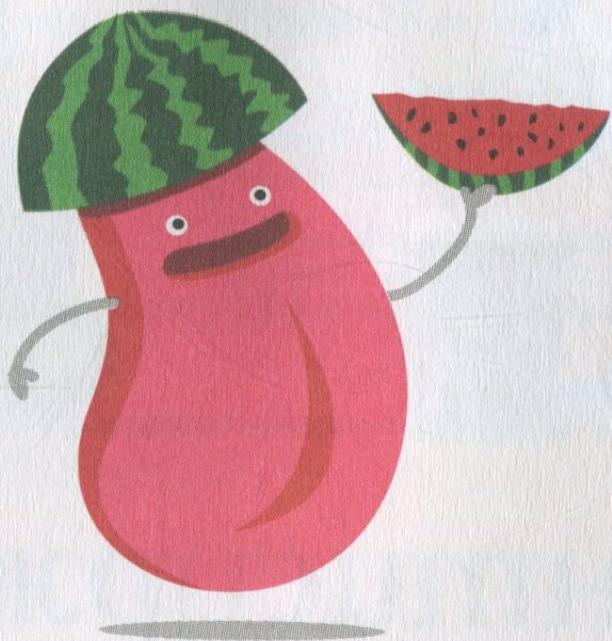
ISBN 978-617-12-1478-1

© «Мова – ДНК нації», 2016 р.
© Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», видання українською мовою, 2016 р.
© Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», художнє оформлення, 2016 р.

Антикуржик

Кавун

В українській мові слова «арбуз» немає, натомість є «кавун». Приклади вживання: «А ниви пахли хлібами, динями, кавунами, і шуліки високо в небі погойдувалися на крилах» (Григорій Тютюнник); «Його голова, голена й кругла, немов кавун, здіймалась над усіма» (Михайло Коцюбинський).

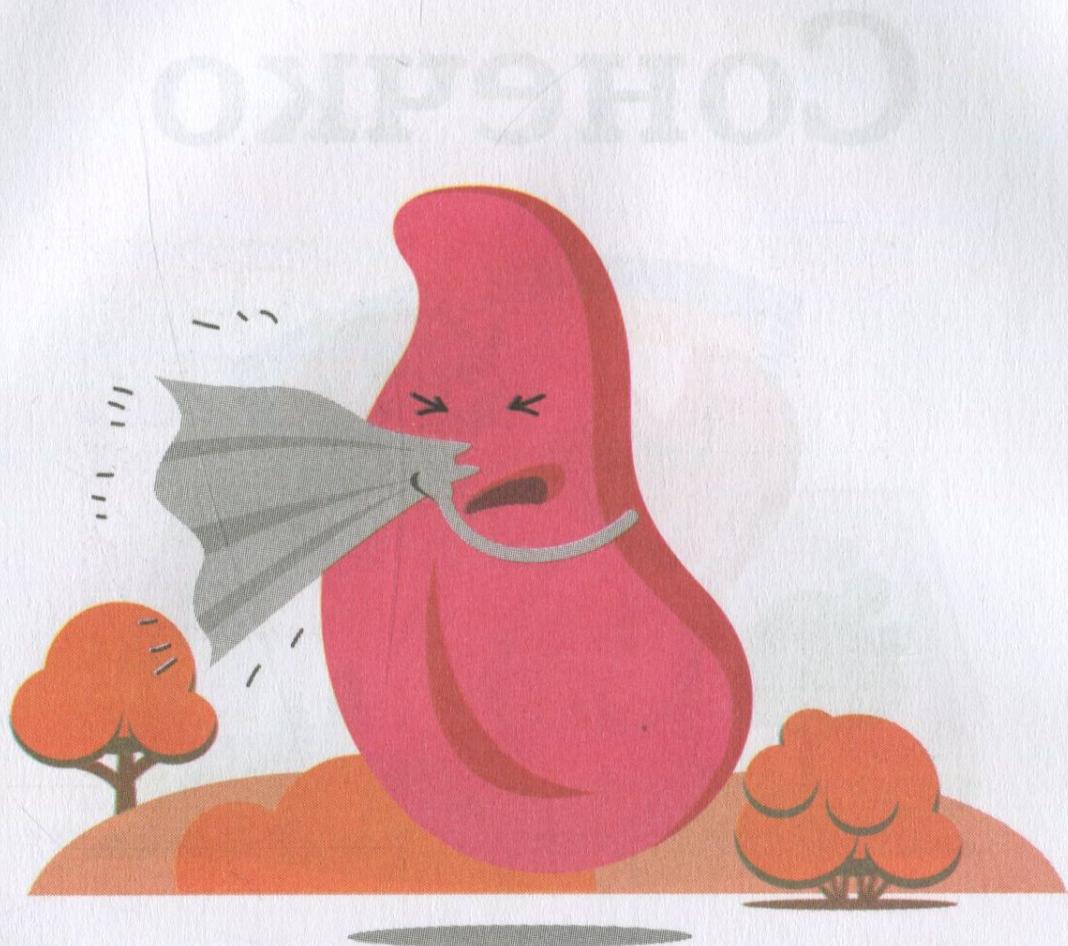
Я обожнюю оксамитовий сезон!

«Бархатний сезон» — суржик. Додатковий приклад:
«Найголовнішого я вам не сказала — на курорт їду! Гагри!
Жовтень! Оксамитовий сезон» (Вадим Собко).

Тепер у мене є **приватний** бізнес!
P. S. «Часний бізнес» – це росіянізм.

Крім того, правильно говорити: приватна власність, приватний літак, приватне життя, приватні справи тощо. Додатковий приклад: «Я завжди вміла відрізняти публіцистику від приватних справ» (Леся Українка).

Осінь прийшла, а з нею —
головний біль і нестерпний нежить.

В українській мові слова «біль», «нежить», «мозоль», «кір», «Сибір» — іменники чоловічого роду. Додатковий приклад: «Проценко нажив страшенній нежить і цілими днями не виходив з хати» (Панас Мирний).

Божа корівка чи сонечко?

Сонечко

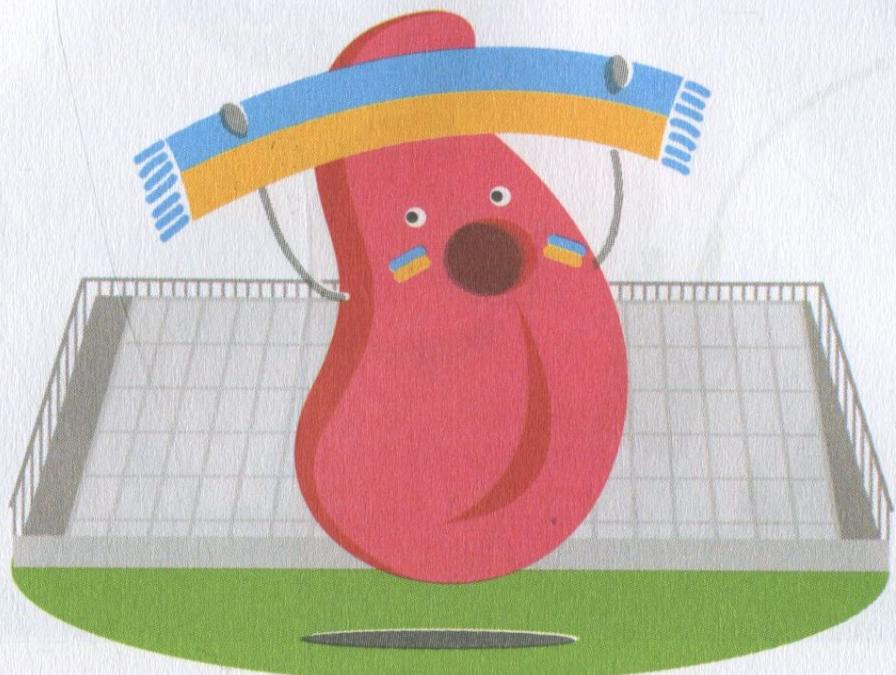

Бездрик, бедрик, зозулька.
Р. С. «Божа корівка» — калька.

Є безліч дитячих примовок про сонечко.

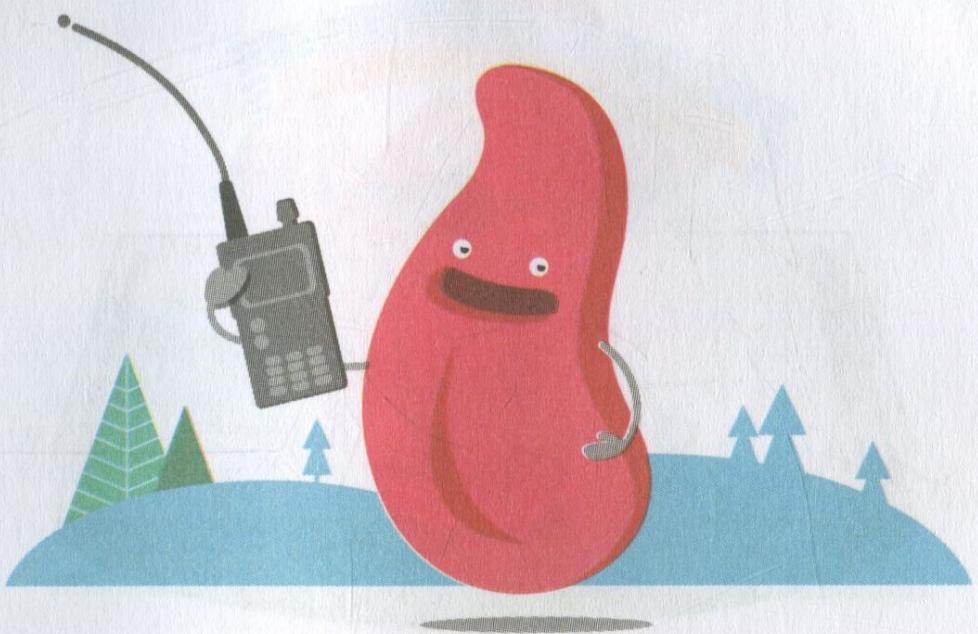
Ось одна з них:

Лети, лети, сонечко,
на дідове полечко,
на бабине зіллячко,
на наше подвір'ячко!

**Чи є тут серед нас палкі вболівальники?
Р. С. «Болільник» — прикра калька.**

В українській мові є дієслово «вболівати» («уболівати») — сильно переживати за щось, наприклад за успіх улюбленої команди у спортивних змаганнях. Саме тому активних прихильників «Динамо Київ» потрібно називати «вболівальниками».

З кимось згодні? Кажіть: «**Ви маєте рацію**» або «**Ваша правда**». «**Ви праві**» — це калька.

В українській мові слово «правий» має різні значення: «протилежний лівому», «невинний, справедливий», «рівний», а от у значенні «слушний» не використовується. Російський вислів «Вы правы» має такі українські відповідники: «Ви маєте рацію» і «Ваша правда».